

Pirnat iz Podsrede in žandarji. Mnogi so pa sramotno roke križem držali in se doma poskrili. Gasilnemu društvu ne moremo posebne pohvale dati. Eden izmed onih, ki niso hoteli iti gasit, je djal: „mene preveč zebe, ne grem ognja gasit“. No, zakaj se je pa tedaj dal v gasilno društvo vpisati?

Od sv. Duha pri Ločah. (Dnevi Gospodovi se preveč skrunijo). O slabih časih tožijo ljudje; celó natura se jim hoče sprevrči. Huda zima pritiskuje ondi, kder jej privajeni niso, a prizanaša ondi, kder navadno razsaja. Na Italijanskem zmrzavajo, na Ruskem pa imajo prijetno zimo. Čudno pak je, da pri vsem tem ljudje malo zmislijo na glavni vzrok vsem pozemeljskim nezagodam — na greh. Tem bolj pa razsajajo in se nasajajo taki ljudje na Boga in na božjo previdnost ter grdo preklinjajo. To ni samo nespodobno, pregrešno, ampak prav abotno in neopravičeno. Kristus je rekel: dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. No, kdo se pa upa reči, da sedaj ljudje vseskozi dajejo Bogu, kar je božjega? Da se naposled vendar cesarju da, kar je cesarjevega, za to se pobrigajo marsikateri gospodje, a malo je takih, ki bi isto tako za to se potegnili, da bi ljudje dali Bogu, kar je božjega. Gospodovi dnevi, nedelje in prazniki, se čedalje bolj pogosto skrunijo. Ljudje ne marajo za službo božjo in delajo v svetek, kakor v petek in grešijo zoper božjo in cerkveno zapoved! Kaj čuda, da jim delo nič ne zda, da ničesar ne prigospodarijo? Blagoslova božjega nimajo. Jako obžalovati pa je, da celo sodnijska gosposka po nedeljah uraduje in ne samo, da jeni uradniki in pisarči težko kedaj cerkvo od znotraj pogledajo, še celo pristopnega vernega kmeta zadržujejo od službe božje. Pisatelj teh vrstic bil je nedavno kot priča k sodnji pozvan v nedeljo tako, da ni mogel pri službi božji biti. To je nam vernim kmetom vendar nerazumljivo. Beremo, kolikor nas sodnije stanejo, vidimo kolikor gospode ondi piše, in vendar še kmetski človek nedelje nima za-se na miru, da bi svojemu Bogu in Gospodu brez nadlegovanja od strani svetne gosposke služiti mogel. Imel bi še marsikaj v javnosti potožiti, vendar za danes bodi dosta.

J. B.

Iz Trsta. (Razne novosti). Dovolj preljudi „Gospodar“, da se oglasi enkrat tvoj naročnik iz daljnjega juga. Pred vsem želim tebi in vsem tvojim podpornikom in prijateljem „blaženo veselo novo leto!“ Stoj tudi v prihodnje junaško na braniku, in suči svitli meč uma za vrli naš narod; — bodi tudi zanaprej marljivi vrtnar, ki seje zlato pšenico omike in rodoljubja, a puli osat in plevel brezznačajnosti, binavščine in nemarnosti iz polja domovine. Sponosom smeš reči, da so „v tvojem taborju stajerski Slovenci!“ Tudi našim Primorcem bi enakega glasila in zagovornika krvavo treba bilo. Imajo

sicer že precej let v Gorici „Sočo“ in v Trstu „Edinost“, pa oba lista sta bila dosihmal precej kratke duške. Ko bi ne manjkalo sloge in nepripravnosti, bi ju že davno v enega spojili, in tako delovali z združenimi močmi. Da je Slovincem časnik v Trstu potreben, kakor ribi voda, to sprevidi vsak, kdor imenitnost, lego in trgovino tega velikega mesta pozna. Lahki, Nemci in celo Gerki imajo tu svoje posebne časnike, čeravno so v manjšini. Dobro vedó, da dandanes svet le one v poštev jemlje, kateri svoje stališče, svoje nazore in pravice javno naglašajo in zagovarjajo. „Edinost“ izhajala je dozdej le dvakrat na mesec, in manjkalo jej je sodelovalcev. S pravim veseljem bral sem tedaj v njeni slednji številki, da se bo v novem letu celo prerodila, in bo postala tednik. Slišim, da jej bodo nekteri spretni pisatelji priskočili na pomoč. Da pa ne ostane samo lokalni list, nego si pridobi veljavo in naročnikov po vseh slovenskih deželah, bode razven o narodnih in političnih stvareh govorila posebno o trgovini in gmetnih zadevah. To polje delavnosti je pri nas Slovincih zelo pusto in zanemarjeno, in vsled tega smo popolnem odvisni od tujcev. List, ako spolni svojo obljubo, bo tedaj vreden občnega razširjenja. Oziroma na korist našega naroda in na svoj lasten dobiček naj bi si ga omislili vsi trgovci in kramarji, a tudi večji kmetovalci, — od narodnih društev se to itak ob sebi razume. Se ve, da le z zdatno denarno podporo od vseh strani bo „Edinosti“ mogoče, izvršiti važno nalogo, katero si je postavila. Letos smo dobili tudi tukaj nekoliko snega, zimo pa tako, da je najstarejši ljudje ne pomnijo (8—10° C.) Huda mrzloba je tu prava nesreča, ker je ljudje niso vajeni, ne pripravljeni na njo. Malokdo ima sposobno zimsko obleko, malokdo v hiši peč; okna in vrata pa so povsod slaba. Tedaj je bilo dregetanja in škripanja z zobmi dovolj. A hvala Bogu, božič nam je prinesel spet prijetno vreme. — Naši bratje Istrijani si bodo pač to zimo, ako jo preživé, vse žive dni pomnili. Kakor najnovejša poročila iz sredine dežele govore, je ondi sila in revščina grozna. Blizu sto tisoč ljudi je brez zaslúžka, brez kruha in — rekel bi tudi — brez vode. Celó leto je tlačila Istrijo taka suša, da celí plugi zemlje niso toliko obrodili, da bi se eden človek najedel. Šestdeset tisoč goldinarjev državne podpore, katero so dobili, kaj je to za toliko ljudi? Tržačani vrlo nabirajo darove, posnemajte jih Štajerci, usmilite se kot kristijani in Slovani svojih trpečih bratov! „Kdor pa hitro da, dvakrat da!“ Darove prejema tudi predsednik „čitalnice“ v Trstu.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Na Kranjskem imajo v soboto volitev državnega poslanca, da nadomestijo umrlega grofa Barbo. Ni dvomiti, da bo izvoljen

od dr. Bleiweissa v imenu narodnega volilnega odbora nasvetovani knez Ernest Windischgrätz, ker je ta kandidatura prevzel pismo: „kot katoličanu in konservativnemu Avstrijanu bode grof Hohenwartov pot zmirom tudi moj pot; zmirom in povsod se bodem potegoval za narodne pravice, tem obljubam ostanem vsak čas mož beseda“. Tak mož zasluži od katoliških Slovencev voljen biti tem bolj, ker je celó verjetno, da je rodbina knezov Windischgrätzov zlahke starodavne slovenske krvi, doma iz Slov. Gradca. Postopanje kranjskih Slovencev je vele modro. — Radgonačanje so liberalca Oskarja Falke izvolili za deželnega poslanca. — Na Primorskem je grozno pomanjkanje; začeli so za siromake pobirati. Darove sprejema v imenu podpornega odbora g. dr. Fr. Matejčič, c. k. profesor, (pošta: Mitterburg-Pisino). — Rudolfova železnica, ki vozi po Kranjskem, Koroškem in Štajerskem, dobila je iz državnih denarjev 56 milijonov podpore pa še le ni shajala; sedaj je vlada bila prisiljena celo železnico „sekvestrirati“ in s 1. jan. t. l. vso upravo vzeti v svoje roke; bržčas tudi to ne bo pomagalo in naposled bo morala država železnico kupiti. — Grofu Taaffeju pošiljajo zlasti Slovenci zaporedom pritrjevalna pisma ter pravijo, da so z njegovo politiko zadovoljni. — Kdo bo ministerske prazne stole zasedel, to še ni znano. — Iz Gališkega slišati je vedno več pritožeb zoper nesramne Jude, ki ubogo ljudstvo krščansko grozno izsesavajo. — Frančiškanom v Spljetu v Dalmaciji so svitli cesar podarili 1000 fl., da popravijo svojo cerkvo. — Vsled juga, ki je začel pihati, so si ljudje povsod v velikih skrbéh zaradi povodnji, posebno zopet na Ogerskem. Magjarski ministri hodijo Srbov vedno pehat in dražiti. Nedavno so karlovaškega patrijarha Ivačkoviča prisilili, da je odstopil, ter mu imenovali oskrbnika Angjeliča; to je Srbe hudo razjarilo, ker nasprotuje stariu od cesarjev jim danim postavam. — Hrvatska narodna stranka je se zaradi nedognane nagodbe z Magjari sprla med seboj. Odlični poslanci so izstopili, ker jim preseda večno dvorenje Magjarom, ki le na propad slovanskih Hrvatov merijo.

Vnanje države. Lani in predlanskim bilo je tudi za kralje in cesarje strašno leto. Ubiti so hotli nemškega in ruskega cesarja, italijanskega kralja; sedaj pa še španjskega, ki je pred kratkim mlado avstrijsko princesinjo dobil za ženo in kraljico; v torek 30. dec. pret. l. je se kralj peljal s kraljico proti svojej palači, ko 20letni capin Gonzalez, bržčas od zarotnikov republikancev najet, na nju sproži dvocevno pištolo, ena krogla je kraljici celo blizu mimo lica zabrnela; zadet ni bil nikdo, zločinec pa takoj ugrabljen. — Francozi imajo nove ministre same freimavrerje. — Belgijski vojni minister tirja denarjev za zidanje trdnjav rekoč: „časi so taki, da se utegneta ob našej meji vsak trenutek spo-

pasti Nemčija in Francoska“. Jednaki strah pred Bismarkom navdaja tudi Holandijo in Dansko. — Na Italijanskem lovijo tolovaji bogato gospodo, in jo ne spustijo dragače, kakor že jih rodbino odkupijo. Nedavno so nekega grofa blizu Palerma ugrabili in ga ubili, ker rodbina ni hotela poslati denarjev 200.000 lir. — Na Atlantiškem morji je ladija utonila z 200 ljudi, v Angleškem pa železniški vlak most podrli čez reko Tay tako, da je nad 100 ljudi usmrtenih. V Afriki in Afganistanu pa se Angležem boljše godi, ker so povsod zmagali. General Roberts je Afgane premagal in se Kabula zopet polastil; s turškim sultanom pa so se sprli, ker so ugovarjali temu, da je sultan mohamedanskega duhovna na smrt obsodil zato, ker je sv. pismo na turški jezik prestavil. Sultan bo moral Angležem vendar voljo izpolniti. Črnogorci bodo morali boj začeti proti Albancem, ker jim Plave in Gusinja nečejo iz dobra prepustiti. Na Ruskem izganjajo Jude, ker se mnogi izmed njih nahajajo med rovarji proti cesarju.

Za poduk in kratek čas.

Stanko Vraz in Urban Jarnik ter slovenski Korošci pred 40 leti.

(Sestavil po drugih spisih J. L.)

I. Kdo je bil Stanko Vraz? Kdo Urban Jarnik? Pred 40, 50 in 60 leti nismo imeli Slovencev še nobenega časopisa, nismo imeli niti slovenskih knjig (ali njih število je bilo neizmerno majhno), niti „Slovenske Matice“, niti prekorniste družbe sv. Mohora. Tudi ni bilo še toliko iskrenih Slovencev, kolikor jih je že dan danes. A nekaj malo domoljubnih, značajnih, učenih Slovencev nahajamo že vendar tudi v letih 1800—1840. Kdo izmed Slovencev ne pozna naših pesnikov Vodnika in Preširna? Kdo ne pozna lepih slovenskih pesmi teh Kranjcev? A tudi drugod, tudi po slovenskem delu zelene Štajerske in starodavnega Gorotana našli so se možje, ki se niso sramovali svojega materinskega slovenskega jezika, marveč ga pristrčno ljubili in gojili ter prejeli za pero, da so pilili, gladili in slavili slovenski govor ter častili slovensko in slovansko naše ime in narod naš.

Mej drugimi možmi te dobe se je na Štajerskem posebno odlikoval Stanko Vraz, a na Koroškem Urban Jarnik.

Stanko Vraz je bil rojen l. 1810 v ljutomerskih goricah (v Ceroveu), učil se je v Mariboru in Gradu. (V poslednjem mestu je prebil kakih 7—8 let. Že v mladih letih se je v njem vzbudila ljubezen do domovine svoje in do svoje lepe materinščine. Poleg drugih naukov začel je gojiti slovenščino in sorodne jeje slovanske jezike, v katerih je bil dobro izurjen, zlasti pa v ilirščini (hrvaščini). Naš slovenski je bil takrat še v povojih, malo slovenskih knjižic se je takrat že izdalo, a še to malo število ni našlo dosta čitatel-